

24. august 2018

Høringssvar til udkast til lov om familierets- huset m.fl.

Mødrehjælpen vil gerne takke for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslagene. Høringssvaret er delt op i indledende bemærkninger, bemærkninger til lov om Familieretshuset og bemærkninger til øvrige lovforslag.

Indledende bemærkninger

Mødrehjælpen har med interesse fulgt og deltaget i den politiske og offentlige debat, der d. 27. marts 2018 førte frem til aftalen om et nyt, enstrengt og sammenhængende familieretligt system, og som nu med det fremsendte høringsmateriale foreligger udmøntet i to konkrete lovforslag.

Mødrehjælpen vil gerne takke de politiske ordførere for lydhørhed over for de perspektiver, vi har bragt frem undervejs i processen. Vi har bidraget med indsigt og erfaring baseret på Mødrehjælpens mangeårige og omfangsrige rådgivning af børnefamilier i skilsmisse, og vi er glade for at være blevet mødt med interesse og lydhørhed fra alle parter i den politiske proces.

På samme vis har Mødrehjælpen sat pris på den gode dialog med Børne- og Socialministeriet både før og efter den politiske aftales indgåelse. Ministeriets imødekommende og lyttende tilgang til de mange interessenter omkring den politiske proces fortjener ros, og det gør det velskrevne og gennemarbejdede høringsmateriale også.

Om det samlede forslag

Det er Mødrehjælpens opfattelse, at der med de to lovforslag vil kunne etableres et familieretligt system, der på væsentlige områder kan skabe bedre vilkår for børnefamilier i skilsmisse. Forligspartiernes ambition om et mere fokuseret system er i de fremlagte lovforslag udmøntet med et godt blik for den sårbarhed, familier i skilsmisse befinder sig i, og der er grund til at fremhæve særligt tre elementer, der i Mødrehjælpens optik vil kunne få positiv betydning for børn og forældre i skilsmisse.

- Mødrehjælpen finder det særdeles positivt, at der med den formålsparagraf, der foreslås indføjet i forældreansvarsloven, som det første gøres klart, at barnets bedste, dets trivsel og ret til beskyttelse skal være det bærende princip i loven og dens forvaltning.
- Mødrehjælpen vil også fremhæve det tydelige fokus, der med de to lovforslag sættes på voldsrelaterede problemstillinger i skilsmisseprocesserne. Mødrehjælpen's erfaring på netop dette område er omfattende, og den viser, at vold – herunder særligt psykisk vold – er ødelæggende for børns trivsel. I skilsmisssituationer er det afgørende, at der i alle led af sagsbehandlingen er en meget høj grad af viden om og opmærksomhed på forekomst af vold og på sikring af barnets trivsel og beskyttelse. Mødrehjælpen finder det overordentlig positivt, at der med de to lovforslag lægges op til netop dette.
- Det nye familieretlige system foreslås i Lov om Familieretshuset at indeholde et tilbud om rådgivning til forældre i skilsmisse. Det er Mødrehjælpen's erfaring, at et sådan tilbud kan have endog meget stor betydning for forældrenes evne til selv at finde bæredygtige løsninger med fokus på barnets trivsel. Derfor er det positivt, at rådgivning indgår som et væsentligt element i det nye system, og ikke mindst at der lægges op til metodeudvikling. Det er Mødrehjælpen's opfattelse, at denne metodeudvikling bør indtænke civilsamfundsorganisationers velafprøvede tilbud, således at skilsmisseforældre kan få rådgivning også uden for det offentlige system. Dette ligeledes for at være med til at sikre, at der er rådgivningstilbud i et omfang, der vil kunne matche efterspørgslen både i omfang og variation.

I det samlede materiale lægges der desuden op til en styrkelse af de fagligheder, der skal virke i det nye familieretlige system. Mødrehjælpen finder, at dette fokus er afgørende for, om det nye system vil kunne realisere de ambitioner, der ligger bag den politiske aftale og om systemet reelt vil kunne skabe positiv forandring for børn og forældre i skilsmisse. I naturlig forlængelse heraf er det tilsvarende vigtigt, at der allokeres tilstrækkelige midler til at sikre et højt fagligt niveau på tværs af det nye system.

Mødrehjælpen er bekymret for, om de allokerede midler til aftalen indfrier de gode intentioner, idet ændringerne i det samlede familieretlige system er omfattende – både i forhold til kultur, proces og indhold. Mødrehjælpen anbefaler derfor, at der er fokus på, hvorvidt der vil være behov for at tilføre yderligere midler for at sikre implementeringen.

Mødrehjælpen er klar over, at aftalens elementer omkring skilsmissecfamiliernes økonomi ligger uden for dette lovkompleks, men Mødrehjælpen vil opfordre til, at der nedsættes et fagligt bredt udvalg til at belyse udfordringer og forslag til løsninger omkring skilsmissecfamiliers økonomi.

Lov om Familieretshuset

Almindelige bemærkninger

3.3. (Familieretshusets behandling af familieretlige sager)

3.3.1.3: Som bemærkning til det grønne spor (§ 5-sager) er det væsentligt, at der gives mulighed for at angive vold i anmodning om skilsmisse uden, at partneren ser dette. Det er ikke tilstrækkelig oplysning til sagen, at der ikke findes tidligere sagsakter omkring vold. Mødrehjælpen foreslår, at den voldsudsatte gives mulighed for at henvende sig telefonisk eller via mail og give yderligere oplysninger til sagen. Dette forbehold gælder den digitale løsning og screening for både § 5, § 6 og § 7-sager.

3.3.2.1: Mødrehjælpen er enig i, at det er mest hensigtsmæssigt, at opgavedelingen mellem Familieretshuset og Familieretten følger sagens kompleksitet frem for sagstype.

3.3.2.2. Mødrehjælpen mener, at det er vigtigt, at der arbejdes for, at sager afsluttes så hurtigt som muligt. Det er derfor hensigtsmæssigt med opstilling af procesfrister. Mødrehjælpen anerkender, at oplysning af en sag – herunder samarbejde med andre myndigheder – kan betyde, at sagen har et langt forløb. I disse sager er det afgørende, at der fra Børneenhedens side fastholdes en kontinuerlig kontakt til barnet, og at barnet støttes i processen.

3.3.2.3. Mødrehjælpen finder det positivt, at mulighederne for udveksling af oplysninger mellem Familieretshuset og de sociale myndigheder bedres. Samtidig anerkender Mødrehjælpen den potentielle samtykkeproblematik, idet forældre med den foreslåede ordning ikke skal give samtykke forud for udveksling af visse oplysninger. Dog vægter barnets trivsel over andre hensyn, og Mødrehjælpen finder, at dette er i tråd med den ny formålsparagraf. Mødrehjælpen henstiller til, at det monitoreres nøje, om udvekslingen af oplysninger finder sted i relevante sager, da fraværet af denne videndeling netop i det nuværende system er en udfordring, der er til skade for børnene.

3.3.3.2. Angående behov for støtte til barnet, så bør der også i § 5-sager være en opmærksomhed rettet mod at informere børn om de muligheder, de har for hjælp. Dette kunne være i form af en letlæselige pjece eller SMS (f.eks. indeholdende kontaktoplysninger på en konkret person), der sendes til barnet, når de er til første møde i Familieretshuset.

3.3.4.3. Mødrehjælpen mener, det er positivt, at Familiehusets rådgivnings- og konflikt-håndteringstilbud gøres åbne – også over for personer, der ikke har en aktuel sag i Familieretshuset. Endvidere hæfter vi os ved, at de eksisterende tilbud udvides med etablering af nye tilbud i form af digitale værktøjer, samarbejdskurser og individuelle samtaler. Mødrehjælpen mener dog, at der er behov for en markant styrkelse af de forebyggende tilbud til familier i skilsmisse. Der bør derfor tilbydes en vifte af rådgivnings- og konflikt-håndteringstilbud, som henvender sig til forskellige målgrupper og situationer. En udvidet tilbudspalet vil netop bevirke, at tilbuddene i det ny system i højere grad tilpasses familiernes individuelle behov. Mødrehjælpen ser særligt et behov for rådgivnings- og konflikt-

håndteringstilbud målrettet sårbare familier, der ikke traditionelt vil være opsøgende i forhold til tilbuddene. Et aspekt i forhold til etablering af sådanne tilbud er, at de med fordel kan lægges uden for myndighedsregi, således at familierne ikke fravælger tilbud grundet mistillid til det offentlige system.

Mødrehjælpen støtter, at rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud ligeledes gøres tilgængelige for ugifte forældre med børn, der ophæver samlivet. Det er dog væsentligt, at der gøres eksplicit opmærksom på tilbuddene til denne målgruppe, da de ikke nødvendigvis har en naturlig berøringsflade med Familieretshuset.

3.3.6.3. Mødrehjælpen hilser den foreslåede ordning, hvor Familieretshuset får hjemmel til at træffe visse familieretlige afgørelser, velkommen. I forhold til samværsafgørelser savnes der dog en nærmere beskrivelse af, hvornår afgørelsen tænkes at være indgribende for barnet. Det er i denne sammenhæng væsentligt, at der skabes overensstemmelse mellem afgørelser om samvær i Familieretshusene og Familieretten.

3.3.7.3. Mødrehjælpen er enig i, at de mest komplekse sager - § 7-sagerne – skal mødes af en tværfaglig medarbejderstab i Familieretshuset. Særligt mener Mødrehjælpen, at det er vigtigt at sikre, at de rette børnefaglige kompetencer altid er til stede i behandlingen af sagerne. Dette vil konkret betyde pædagogiske og børnepsykologiske kompetencer. Endvidere skal medarbejderne, der møder familien, være klædt på til at identificere tegn på vold og have mulighed for at trække på ekspertise i forskellige voldsformer, hvor det er relevant for den videre oplysning af sagen.

Der vil i mange af § 7-sagerne være grundlag for en børnesagkyndig undersøgelse. Mødrehjælpen mener, at disse undersøgelser bør standardiseres og kvalitetssikres i langt højere grad, end det er tilfældet i dag, hvor svingende kvalitet og uens metoder præger billedet.

Som tidligere nævnt i indeværende høringssvar finder Mødrehjælpen det positivt, at mulighederne for udveksling af oplysninger i sagen mellem forskellige myndighedsinstanser øges. Det er i denne forbindelse afgørende at sikre, at en sådan indhentning af oplysninger sker i alle § 7-sager.

Muligheden for separat fremmøde for parterne ved en § 7-sag er meget væsentlig, særligt i sager med mistanke om vold, jf. § 10 stk. 2.

3.3.8. Mødrehjælpen er enig i ministeriets betragtninger om, at der er behov for en styrkelse og formalisering af samarbejdet mellem den familieretlige myndighed (Familieretshuset) og kommunerne. Det er ligeledes Mødrehjælpens erfaring, at de nuværende samarbejdsflader, i dag kendt som det særlige spor, ikke fungerer efter hensigten. Det er derfor en styrkelse, at kommunerne fremover *skal* have et kontaktpunkt frem for en frivillig ordning, som den kendes i dag. For Mødrehjælpen er det imidlertid afgørende, at der ikke blot formaliseres en kontaktvej mellem Familieretshuset og kommunen, idet det ikke dækker behovet. Der skal skabes højere grad af overensstemmelse mellem behandlingen af familiens sag i hhv. Familieretshuset og kommunen, og her er etablering af kontakt kun en start. Eksempelvis ser vi ofte eksempler på, at en kommunal familieafdeling fraråder en forælder at udlevere barnet til samvær (pga. eksempelvis vold eller misbrug), mens Statsforvaltningen og følgelig Fogedretten fastholder samværet. Dette sætter forælderen i

et krydspres, og de forskellige myndigheder optræder ikke som et sammenhængende system.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte dele

Til §1: Der bør gives vejledning til, hvordan og hvornår den foreslåede formålsparagraf konkret tænkes at give anledning til ændret praksis i forhold til afgørelser om bopæl, forældremyndighed og samvær. Begreber som 'barnets trivsel' og 'bedst for barnet' er ikke objektive termer. I Mødrehjælpen betragter vi trivsel for barnet som en tilstand, hvor der etableres tryghed, omsorg, sikkerhed, stabilitet og fundament for en positiv udvikling. Gode og sunde relationer til begge forældre efter et brud er en del af dette, men det forudsætter, at begge forældre har tilstrækkelig forældrekompetence til at understøtte barnets trivsel. Mødrehjælpen har derfor en forventning om, at § 1 i loven om Familieretshuset resulterer i færre afgørelser, hvor barnet til skade for dets trivsel skal have samvær med forældre uden tilstrækkelig forældrekompetence.

Til § 16: Vedrørende barnets initiativret er Mødrehjælpen positiv over for, at Børneenheden tager sig af henvendelsen og stiller tilbud til rådighed. Dog skal forældre ikke kunne afvise at en sag tages op, hvis børnesamtalen viser, at barnet mistrives i den nuværende ordning. Derfor er der behov for en ret til, at sagen behandles upåagtet at begge forældre afviser behovet herfor.

Til § 50: Mødrehjælpen støtter forslaget om, at der i tilknytning til Familieretshuset ned sættes et rådgivende udvalg. Forslaget formaliserer det eksisterende interessentforum, om end det rådgivende udvalg umiddelbart fremstår noget smallere i konstruktionen. Mødrehjælpen anbefaler, at der som minimum udpeges tre medlemmer fra civilsamsfundsorganisationerne for at sikre en bred repræsentation. Mødrehjælpen stiller sig til rådighed som medlem af udvalget.

Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love

Almindelige bemærkninger

3.2. (Myndighedsstrukturen på det familieretlige område) Mødrehjælpen finder den nye, forenklede struktur på det familieretlige område positiv. Det vil være en hjælp for mange familier, hvis sagsgangen i praksis bliver – og af familierne også opleves som – mere smidig og overskuelig end systemet i dag formår. Et opmærksomhedspunkt er dog, at der skabes ensartethed i afgørelser, der kan træffes både af Familieretshuset og Familieretten således, at der ikke opstår retssikkerhedsmæssige konflikter.

3.3.2.1.1. (Barnets bedste) Mødrehjælpen er positiv over for – i tråd med bemærkningerne til Lov om Familieretshuset § 1 – at forældreansvarslovens regler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær skal administreres sådan, at barnets bedste er det alt-

overskyggende princip. Mødrehjælpen har gennem vores mangeårige og omfangsrige rådgivning af familier i brud konstateret, at mange familieretlige afgørelser ikke tager tilstrækkelige hensyn til barnets trivsel. Særligt støder vi på, at børn efter vores faglige vurdering har for meget samvær med en forælder, der ikke har tilstrækkelig forældrekompetence. Den manglende forældrekompetence kan handle om voldsudøvelse, rusmiddelmisbrug, psykiske problemer eller manglende omsorg og evne til at tage vare om barnet generelt. Den – efter Mødrehjælpens vurdering - fejlslagne afgørelse kan også komme til udtryk i et for langvarigt feriesamvær, der ikke stemmer overens med barnets relation og tryghed ved samværsforælderen. Samme problem ser vi når et velbegrundet overvåget samvær efter ganske få gange overgår til ikke-overvåget samvær. Mødrehjælpen anerkender, at mange af de sager, vi rådgiver i, er meget komplekse. Det er derfor vanskeligt at træffe afgørelser inden for forældreansvarslovens regler, hvis sagen ikke er meget grundigt belyst, og barnets perspektiv er udfoldet tilstrækkeligt. Således stiller det store krav til sagsbehandlingen, hvis visionen om barnets bedste som ledetråd skal realiseres. Konkret i forhold til det ny familieretlige system bør lovforslaget derfor præcisere, hvordan undersøgelse af forældrekompetence styrkes (ikke blot ved § 7-sagerne, hvor der ofte vil blive gennemført en børnesagkyndig undersøgelse), og hvordan barnets perspektiv udforskes og bliver aktivt styrende i sagen. Børneenheden, som er beskrevet i Lov om Familieretshuset, er klart et skridt i den rigtige retning, men Mødrehjælpen efterlyser, at der sideløbende hermed oprustes på de ressourcer og metoder, der bruges til at inddrage barnets perspektiv. Hvis der eksempelvis i § 6-sagerne i de fleste tilfælde fortsat kun vil være tale om én børnesamtale af en times varighed, vil det ikke gøre en grundlæggende forskel for sagen, at den foregår i regi af Børneenheden, og at barnet tilbydes kontaktperson. Vi ved fra vores mangeårige arbejde med sårbare børn, at det tager lang tid at etablere tillid mellem barnet og børnefaglig voksen. For nogle børn vil det først være, når de deltager i børnegrupper og spejler sig i andre børn i lignende situationer, at de formår at åbne op omkring deres følelser, tanker og meninger. Derfor er der samlet set brug for en større oprustning på kompetencer og metoder, hvis visionen om barnets bedste skal få virkning i de familieretlige afgørelser. Og dette er ikke alene løst ved en ændret organisering og nye faglige kompetencer i Familieretshuset; det forudsætter, at der gives rum for at udnytte potentialet.

3.3.3.1.2. (delt bopæl) Mødrehjælpen mener grundlæggende ikke, at forslaget i dets nuværende form om delt bopæl tager udgangspunkt i barnets bedste. For nogle forældre – dem, der formår at samarbejde uden større konflikter – kan delt bopæl være en udmærket løsning netop som symbol på det gode samarbejde og ligestillede forældreskab. Mødrehjælpen frygter dog, at nogle forældre vil gå ind i en delt bopælsordning under falske forudsætninger, eller at konflikterne vil kunne udvikle sig undervejs. Her vil barnet komme i klemme imellem forældrene, der skal være enige om stort set alle beslutninger. Det vigtigste for barnet er, særligt hvis dets forældre er uenige og i konflikt, at der er ro, tryghed og stabile rammer. Med bopælen delt mellem to forældre, frygter vi, at denne stabilitet og tryghed kan få svære vilkår i familier, hvor samarbejdet ikke forløber gnidningsløst gennem hele barnets opvækst. Dog hæfter Mødrehjælpen sig ved, at aftalen om delt bopæl kan ophæves på anmodning fra bare én af forældrene. I forhold til delt bopæl i en tremåneders periode efter forældrenes samlivsophævelse, mener Mødrehjælpen, at den foreslåede ordning er et fremskridt. I dag er mange forældre i brud i en meget vanskelig

situation på grund af kamp omkring barnets bopæl, der betyder, at det kan være uhen-sigtsmæssigt at fraflytte den fælles bopæl. Dog vil barnet stadig have CPR-adresse på den tidligere fælles bopæl, og det er derfor spørgsmålet, om dette forhold ikke fortsat vil komme til udtryk i afgørelser om barnets bopæl.

3.3.3.1.3. og 3.3.3.2.2. (beskyttelse af parter, der har været udsat for vold) Mødrehjælpen er meget positiv over for forslaget om, at det i forældreansvarsloven eksplicit skal fremgå, at møder og vilkårsforhandlinger skal afholdes separat ved mistanke eller viden om vold begået mod den ene part eller barnet. I denne forbindelse er det helt centralt, at Familie-retshusets medarbejdere, der møder familien første gang, er kompetencemæssigt klædt på til at opspore tegn på vold, herunder psykisk vold, såfremt den voldsudsatte part ikke selv tør eller formår at formidle voldshistorikken. Dette betyder konkret, at medarbejderne skal overveje behovet for separat fremmøde også, hvis der ikke er rejst anmodning herom fra en af parterne.

3.3.3.2.1. (refleksionsperiode) Mødrehjælpen mener, at refleksionsperioden for mange par, der står i et samlivsbrud, risikerer at forlænge konflikten og dermed fastholde barnet i en svær position, hvor der ikke kan etableres ro og stabilitet omkring barnet. Flertallet af de familier, vi møder i Mødrehjælpen, er i krise, når familien brydes op. Og bruddet er ikke en hurtig beslutning, men har været længe undervejs. Vi ser desværre ofte et mønster, hvor forældrene ubevidst glemmer børnene, og kun har overskud til at mærke egne følelser og behov. En separationsperiode vil for disse familier desværre kun forlænge den uklarhed og konflikt, som børnene befinder sig i centrum af. Mødrehjælpen mener derfor, at den foreslåede refleksionsperiode skal bruges konstruktivt til at give forældre i brud viden og råd om barnets reaktioner og behov i den kommende skilsmisse. Dette vil kvalitativt kunne styrke de beslutninger om bopæl, samvær, mv., som forældrene skal træffe. Følgelig stiller det krav til de konfliktforebyggende og rådgivende tilbud, som forældrene modtager i refleksionsperioden. Som tidligere nævnt i dette hørings svar mener Mødrehjælpen derfor, at der er behov for en mere markant udvidelse af tilbuddene til par i skilsmisse end det foreslåede.

3.4.2.1. (Familieretlige retssager) Mødrehjælpen er enig i, at samtaler med børn som hovedregel bør holdes sammen med den kontaktperson, som barnet har fået tilknyttet fra Børneenheden i Familieretshuset. I de fleste tilfælde bør kontaktpersonen kunne referere tidligere børnesamtaler over for Familieretten med mindre der er nye oplysninger i sagen, således barnet ikke skal gennem flere samtaler med identisk indhold blot fordi sagen behandles i nyt regi.

3.4.3.2. (Fuldbyrdelse af familieretlige afgørelser) Mødrehjælpen er enig i, at fuldbyrdelse af afgørelser i videst muligt omfang skal tage hensyn til barnet. Mødrehjælpen støtter derfor forslaget om at sager om fuldbyrdelse behandles i Familieretten, hvilket skaber mere kontinuitet for familien. Da afhentning af et barn er meget traumatiserende, bør det være allersidste udvej og Mødrehjælpen håber derfor, at et øget fokus på de forebyg-gende og konfliktmæglende tiltag reducerer antallet af afhentninger yderligere.

Spørgsmål til høringssvaret kan rettes til Jacob Holch på telefon 61305962
(jho@moedrehjaelpen.dk).

Med venlig hilsen

Ninna Thomsen
Direktør

Jacob Holch
Politisk konsulent